

در این حالت برای طبقه‌بندی و نظم بهتر افکار دانش‌آموزان می‌تواند جدول خام زیر را ارائه دهد تا دانش‌آموزان بتوانند در آن افکار خود را به صورت طبقه‌بندی شده بنویسند. مانند نمونه زیر:

جدول ۵-۱- جدول طبقه‌بندی افکار

مسئله: به نظر شما چه چیزی باعث می‌شود تا ما یک پدیده را زیبا بنامیم؟	
<p>۱. به دلیل وجود برخی از ویژگی‌ها، روی زیبایی بعضی از پدیده‌ها توافق جمعی وجود دارد.</p> <p>۲. در بعضی موارد هر فرد احساس ویژه‌ای نسبت به یک پدیده دارد و احساسات مشترکی با دیگران در این زمینه وجود ندارد. (تلقی زیبایی در بسیاری از موارد نسبی است)</p>	آنچه می‌دانیم
<p>۱. چه عواملی وجود دارد که ما از دیدن یک پدیده احساس زیبایی می‌کنیم؟</p> <p>۲. احساس زیبایی از چه چیزی در درون ما به وجود می‌آید؟</p>	آنچه نیاز داریم، بدانیم
<p>۱. عواملی مانند رنگ، شکل، اندازه، نظم</p> <p>۲. احساس شادی، احساس آرامش، احساس تمیزی</p> <p>۳. احساس نیاز، احساس کمال، احساس شکوه</p>	ایده‌ها و راه‌حل‌ها (فرضیه‌ها)
<p>۱. مطالعه کتاب درسی</p> <p>۲. گفت‌وگو و همفکری</p> <p>۳. استفاده از کتاب‌های کتابخانه</p> <p>۴. استفاده از منابع معتبر در اینترنت</p>	آنچه برای جمع‌آوری اطلاعات باید انجام دهیم

این یک نمونه از جدولی است که یک گروه از دانش‌آموزان تهیه کرده‌اند. معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد تا جداول خود را ارائه و از اندیشه‌های خود دفاع کنند و اگر بعضی نظرات رد شد، به عوامل و اندیشه‌های دیگر بیندیشند و فکر خود را اصلاح و آن را مجدداً ارائه کنند. سپس با اشاره به اندیشه‌های درست، معلم توضیحات تکمیلی ارائه و درس را جمع‌بندی می‌کند. در مرحله بعد برای تثبیت آموخته‌ها پرسش شفاهی از دانش‌آموزان صورت می‌گیرد.

۶. روش تدریس مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات ICT:

این روش به بهره‌گیری از فناوری‌های روز برای تدریس اطلاق می‌شود و فقط به رایانه ختم نمی‌شود. با توجه به پیشرفت فناوری و علاقه روزافزون دانش‌آموزان نسبت به استفاده از این ابزار، این روش بسیار مفید می‌تواند باشد و در صورت مجهز بودن فضای آموزشی، کلاسی پویاتر و پرنرژی‌تر خواهید داشت. در انتخاب فناوری مناسب به‌تراست به‌دو نکته توجه شود:

- ۱ کیفیت فناوری مفید و تأثیرگذار بودن آن
- ۲ قابلیت کاربرد آن در موقعیت‌های خاص آموزشی

مراحل تدریس

ایجاد/نگیژه: ابتدا برای دانش‌آموزان با نمایش فیلم، انجام آزمایش، تصاویر و تجهیزات کمک آموزشی مختلف باید ایجاد انگیزه کرد.

کاوش و جست‌وجو: دانش‌آموزان پیرامون ابهامات به وجود آمده در منابع و پایگاه‌های اطلاعاتی به جست‌وجو بپردازند.

تجزیه و تحلیل: نتایج به دست آمده را تجزیه و تحلیل کنند و درباره آن توضیح دهند.

مثال: دبیر هنر روش ICT را برای ارائه درس فضای دوبعدی – عناصر و فضا صفحه ۵۲ کتاب انتخاب کرده است. کلاس در اتاق سایت مدرسه تشکیل شده و تمامی دستگاه‌ها به اینترنت وصل اند. معلم ابتدا جلوی کلاس روی میز چندین جسم و چند پارچه را قرار می‌دهد. دانش‌آموزان از قبل گروه‌بندی شده‌اند. معلم به تناسب زمان کلاس از چند گروه می‌خواهد تا اجسام را با بهترین ترکیب روی میز بچینند. پس از اتمام کار از دانش‌آموزان کلاس سؤال می‌کند:

- ۱ ترکیب‌های چیده شده چگونه است؟ چرا؟
- ۲ ترکیب‌بندی خوب دارای چه ویژگی‌هایی است؟
- ۳ چند نوع ترکیب‌بندی وجود دارد؟

دانش‌آموزان برای یافتن پاسخ سؤالات و جمع‌آوری اطلاعات می‌توانند به اینترنت رجوع کنند. یکی از سایت‌هایی که معلم معرفی می‌کند سایت زیر است.

<http://www.tebyan.net/>

حال دانش‌آموزان برای به دست آوردن جواب‌های درست، به تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده می‌پردازند. سپس معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد:

برنامه power point را باز کنند و با استفاده از ابزار shapes در چندین اسلاید ترکیب‌بندی‌های مختلفی

از فرم‌های دایره، مربع و مثلث ایجاد کنند و توضیحاتی درباره علت انتخاب این نوع از ترکیب‌بندی بنویسند. معلم برای آنها در منزل نیز تکلیفی طراحی می‌کند.

۱ فرم‌های دایره، مربع و مثلث را انتخاب کنید و با ابزار 3D Effects آنها را به حالت سه‌بعدی درآورد و آنها را در صفحه ترکیب کنید. (این روش برای صفحه ۸۵ تمرین سه‌بعدی نیز مؤثر است).

۲ تعدادی از تابلوهای رضا عباسی، فرشچیان، لئوناردو داونچی یا گوگن را انتخاب کنید و آنها را از لحاظ ترکیب‌بندی بررسی نمایید. تابلوها را در پاورپوینت قرار دهید و به وسیله ابزار shapes عناصر اصلی شکل دهنده ترکیب‌بندی آنها را مشخص نمایید.

۷. روش تدریس مبتنی بر ساختن‌گرایی 5E:

این روش تدریس بر اساس انرژی، تعامل و هم‌فکری دانش‌آموزان بنا نهاده شده است. یادگیری به این شیوه دانش‌آموزان را وادار به خواندن، نوشتن، پژوهش، تجزیه و تحلیل، تفکر و محاسبه، مراجعه به منابع مختلف و اطلاعات گذشته و حال می‌کند. یادگیری به شیوه 5E به فرد انگیزه بیشتری برای آموختن می‌دهد. در این روش معمولاً دانش‌آموزان در گروه‌های کوچک به یاری هم به یادگیری موضوع مورد نظر می‌پردازند. این مدل در ۵ مرحله اجرا می‌شود.

۱ انگیزش: طرح یک فعالیت از سوی معلم مانند طرح معما یا سؤال یا داستان تفکر برانگیز.

۲ جست و جوگری: دانش‌آموزان از طریق گروه به کاوش می‌پردازند.

۳ تشریح: دانش‌آموزان برای کارهای خود توضیح منطقی ارائه می‌کنند.

۴ گسترش: معلم به دانش‌آموزان راه جمع‌آوری اطلاعات بیشتر را نشان می‌دهد.

۵ ارزشیابی: ارزشیابی از لحظات اول کلاس شروع و تا آخر ادامه می‌یابد.

مثال: معلم برای مبحث تصویر در تصویر و تصاویر چند موضوعی صفحه ۶۹ پودمان ۳، روش تدریس مبتنی بر ساختن‌گرایی را انتخاب کرده است. او می‌گوید امروز برای شما دو داستان تعریف خواهیم کرد و از شما می‌خواهم به هر دو داستان بادقت گوش دهید و تصاویر آنها را در ذهن مجسم کنید. برای دانستن جزئیات داستان‌ها، باید به کتاب‌های کتابخانه مدرسه رجوع کنید. (باتوجه به زمان کم و کم‌حوصلگی دانش‌آموزان معلم داستان‌ها را بسیار خلاصه بیان می‌کند).

اولین داستان او ماجرای غدیرخم است. معلم داستان را از صحنه مراسم طواف شروع می‌کند. او برای دانش‌آموزان از اسرار طواف می‌گوید. از آنان سؤال می‌کند چرا باید گردخانه کعبه چرخید. دانش‌آموزان حدس‌هایی می‌زنند. سپس معلم توضیح می‌دهد این چرخیدن ریشه‌ای آسمانی دارد و می‌گوید خداوند در

قرآن می‌فرماید «در آن روز فرشتگان را مشاهده می‌کنی که گرداگرد عرش الهی درآمده‌اند». (سوره زمر آیه ۷۲) بنابراین سر طواف تشبیه به فرشتگان و همانندی با توبه ملائکه است و ادامه می‌دهد. در آن سال حجاج همراه پیامبر هفت بار گرد خانه خدا چرخیدند و وقتی مراسم حج تمام شد، در راه بازگشت به محلی به نام غدیر خم رسیدند و جبرئیل از سوی خداوند، به پیامبر وحی فرستاد: «ای فرستاده ما! تمام آنچه را که از طرف پروردگارت بر تو نازل شده است، به مردم ابلاغ کن؛ و اگر این کار را نکنی رسالت خود را تکمیل نکرده‌ای.» (سوره مائده، آیه ۶۷). آنگاه پیامبر فرمود: «من در میان شما دو چیز نفیس و گران‌بها می‌گذارم: یکی کتاب خدا و دیگری عترت و اهل بیت من.» آنگاه فرمود: «من کنت مولاة فهذا علی مولاة»؛ (هر کس من مولای او هستم، این علی مولای اوست).

معلم از دانش آموزان می‌پرسد: آیا توانستید تصاویر را به ذهنتان بسپارید؟ سپس داستان دوم را تعریف می‌کند. داستان جنگ رستم و اکوان دیو: اکوان دیو به شکل یک گورخر وحشی، به گله‌های اسب کبخسرو آسیب می‌رساند. رستم در نبرد با این دیو، هر بار که سوار بر رخس، به او یورش می‌برد، دیو ناپدید می‌شود. در این نبرد رستم، خسته در کنار چشمه‌ای به خواب می‌رود که در همان زمان اکوان به او حمله می‌کند و او را اسیر می‌سازد. اکوان دیو به رستم می‌گوید که او را به دریا افکند یا به کوهستان؟ رستم چون می‌داند که کار دیو واژگونه است، به دیو می‌گوید که مرا به کوه بیفکن و «چون به آب افکنده می‌شود»، با شنا خود را نجات می‌دهد. بعد از آن دیو را یافته با او روبه‌رو می‌شود و برای شکست او نام خدا را بر زبان می‌آورد تا دیو، جادو به کار نبندد و سر دیو را می‌برد (دیو اشاره به خلق و خوی و رفتارهای دیو گونه دارد). معلم سعی می‌کند شیوه نقلی را در بیان داستان خود برای جذاب‌سازی بیاورد. حالا از دانش آموزان می‌خواهد با توجه به صحنه‌های همین داستان و با داستان غدیر خم و یا مطالعه بقیه داستان‌ها شروع به یک نقاشی گروهی نمایند.

اکنون دانش آموزان به صورت گروهی با استفاده از نسخه‌های شاهنامه که در کتابخانه موجود است و یا با استفاده از اینترنت به مطالعه داستان‌های مختلف شاهنامه یا داستان‌های ایرانی و یا اسلامی می‌پردازند و درباره صحنه‌های داستان گفت‌وگو می‌کنند و به سؤالات پیش‌آمده پاسخ می‌دهند. اکنون طرح کلی کار آماده شده؛ هر گروه به کار روی پرده خود به صورت تصویر در تصویر و یا تصاویر چند موضوعی یا حالت‌های دیگر می‌پردازند. معلم در تمام مدت گروه‌ها را زیر نظر دارد و از آنها درباره داستان یا طرح اولیه سؤال می‌کند. پس از اتمام کار هر گروه پرده خود را در کلاس به نمایش می‌گذارند و کار خود را توصیف می‌کنند. کارها به خواست معلم توسط دانش آموزان از نظر قاب‌بندی دسته‌بندی می‌شود. معلم به کارهای دانش آموزان رجوع می‌کند و از روی کارها درباره نوع قاب‌بندی و انواع آن از دانش آموزان سؤالاتی

می‌کند، و آنها توضیح می‌دهند در این حالت این مبحث توسط خود دانش‌آموزان آموخته می‌شود. برای هفته آینده معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد تا با مطالعه دقیق کتاب درباره کار خود در یک ورقه توضیحاتی را بنویسند و در کنار کار به دیوار نصب کنند. با استفاده از کتاب‌ها و اینترنت در عکس‌های حرفه‌ای انواع قاب‌بندی را جست‌وجو کنند به کلاس بیاورند و یا بیان نمایند و اتودهای مختلفی از قاب‌بندی متفاوت سوژه خود به همراه داشته باشند و با دوستان خود در مورد آنها به گفت‌وگو بپردازند.

۸. تفکر استقرایی :

روش تفکر استقرایی برای تکوین مفهوم و آموزش همزمان مفاهیم تدوین شده است. این روش برای کمک به رشد تفکر استقرایی (منطقی) ذهنی به خصوص توان طبقه‌بندی بسیار مفید است. مهم‌ترین کاربرد این الگو بهبود ظرفیت تفکر است و دانش‌آموزان را به کسب و پرورش اطلاعات بسیاری در درون ذهن خود وامی‌دارد.

مراحل تدریس

۱. تکوین مفهوم

۱ فهرست کردن مطالب

۲ گروه‌بندی براساس ویژگی‌های مشترک

۳ عنوان‌دهی و طبقه‌بندی

۲. تشخیص و تعیین جنبه‌های شاخص

۴ کشف روابط و استنتاج

۳. کاربرد اصول

۵ پیش‌گویی نتایج، توضیح پدیده‌های جدید و فرضیه‌سازی

۶ توضیح یا پشتیبانی از فرضیه‌ها

۷ تصدیق پیش‌گویی

مثال: روش تدریس انتخابی معلم برای درس فضاهای سه بعدی (فضاهای منفی و مثبت صفحه ۸۶ کتاب پودمان ۳) تفکر استقرایی است. معلم چند تصویر از تابلوی اشیای بی جان را به دانش آموزان نشان می دهد و از آنها می پرسد کدام قسمت از این فضاها در کادر، منفی و کدام مثبت هستند. جواب ها با هدایت معلم توسط خود دانش آموزان تصحیح می شوند سپس تصاویری از ابنیه تاریخی را بین گروه ها تقسیم می کند و از آنان می خواهد تا فضاهای مثبت و منفی تصویر را فهرست کنند و در جدول زیر قرار دهند.

جدول ۱-۶ طبقه بندی اطلاعات به روش استقرایی

فضاهای مثبت	فضاهای منفی

سپس تصویر هر گروه برای کل کلاس به نمایش درمی آید و جدول طبقه بندی آن توسط دانش آموزان خوانده می شود و توسط بقیه گروه ها ارزیابی و تصحیح می شود. به این ترتیب محتوای درس توسط تفکر منطقی دانش آموزان و تجزیه و تحلیل و طبقه بندی آنها انجام می شود. معلم از دانش آموزان می خواهد تا فضاهای منفی و مثبت کلاس را نیز بررسی و طبقه بندی کنند و جدول را یکی از دانش آموزان رسم کند و چیدمان کلاس از لحاظ تعادل فضای مثبت و منفی بررسی شود. پیشنهاد می شود دانش آموزان هر یک از تمرینات مربوط به فضا را برای هر بخش از منزل خود نیز انجام دهند تا چیدمان متعادلی به دست بیاورند. روش تفکر استقرایی را معلم برای تدریس فضاهای بسته، نیم بسته و باز هم به کار می برد.

۹. کاوشگری:

روش کاوشگری مبتنی بر این است که یادگیرنده مستقل بار بیاید. کاربرد این روش، مستلزم فعالیت به صورت کاوشگری علمی است. در این روش به فراگیران مسیر مناسبی برای پدید آمدن نظم ذهنی و مهارت لازم برای سؤال کردن تعاملی و پاسخ گویی به سؤال هایشان ارائه می شود. در این روش معلم و دانش آموز به راحتی با یکدیگر همکاری می کنند. کاوشگری را معلم می تواند به صورت هدایت شده کنترل کند.

مراحل تدریس

۱ برهم زدن تعادل

۲ برشگری

۳ فرضیه سازی

۴ آزمایشگری

۵ تحلیل و نتیجه گیری

مثال: معلم برای درس حرکت و رفتار صفحه ۱۸ بودمان ۱، روش کاوشگری را انتخاب می کند و در ابتدای کلاس ۱۰ دقیقه از یک فیلم یا نمایش نامه را برای دانش آموزان نمایش می دهد، سپس از دانش آموزان می پرسد نفر اول داستان به نظر شما چه خصوصیتی داشت. دانش آموزان حدس هایی می زنند. در مرحله بعد معلم راجع به دو فرد دیگر موجود در فیلم سؤال می کند و آنان پاسخ می دهند. معلم از دانش آموزان سؤال می کند از کجا فهمیدید که این افراد چنین خصوصیتی داشتند. آنان مثال هایی از پوشش و رفتار آنها می زنند. معلم بیشتر از آنان درباره رفتار و شخصیت آنها سؤال می کند. آنها می توانند مطالبی را بیان کنند به همین طریق کم کم زبان بدن را کشف می کنند.

در اینجا معلم دانش آموزان را به ۵ گروه تقسیم می کند. به هر گروهی از دانش آموزان بررسی رفتار و حرکات یک قسمت از اعضای بدن شامل سر، دست ها، چشم ها، پاها، حالت چهره را پیشنهاد می کند و آنها را با همان اعضا نام گذاری می کند. از آنان می خواهد تا در گروه به بررسی حرکات آن عضو و حالت های مختلف آن در موقعیت های متفاوت بپردازند و نتایج بررسی و کاوش خود را یادداشت کنند.

سپس به مرحله چهارم کاوشگری می رسد. از دانش آموزان داوطلب پرسش هایی توسط هر گروه می شود. معلم به داوطلبان این آزادی را می دهد که به هر سؤالی که دوست نداشتند، پاسخ ندهند. سؤالات از طرف معلم کنترل می شود. نمونه ای از سؤالات دانش آموزان:

■ آیا تا به حال ترسیده ای؟ از چه چیزی؟ چرا؟

■ به درس ریاضی علاقه مند هستی؟ چرا؟

در مورد بهترین دوستت صحبت کن؛ بدون اینکه نامی از او ببری.

هنگام پاسخ گویی به این سؤالات دانش آموزان حرکات بدن فرد را یادداشت می کنند. در انتها هر گروهی

با توجه به اسم خود به تحلیل حرکات بدن دوستانشان می پردازند و نتایج را با نوشته های خود کنترل می کنند.

ارزشیابی

- ارزشیابی یکی از ارکان مهم در برنامه‌درسی است. هدف از انجام ارزشیابی در درس هنر موارد زیر است:
- اطلاع از میزان آگاهی و آمادگی دانش‌آموزان برای شروع آموزش مطالب جدید
 - شناخت نقاط ضعف و قوت و اثربخشی تدریس
 - میزان تحقق اهداف آموزشی
 - تثبیت آموخته‌ها
 - آشنایی با تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان
 - آگاهی از توانایی‌ها و استعداد‌های دانش‌آموزان

نکته مهم: ارزشیابی در این درس به صورت فرایند محور یا کار پوشه براساس جدول زیر صورت می‌گیرد. کارپوشه مجموعه‌ای شامل بهترین کارهای انجام شده است و براساس توانایی یادگیرنده، ارزیابی می‌شود.

محتویات کار پوشه

لازم است ارزیابی از کارهای منتخب فرد که با توافق معلم و دانش‌آموز در طی یک ترم انجام شده است؛ شامل فعالیت‌های کلاسی، تمرین‌های منزل، پروژه‌های تعریف شده، متون، سی دی، دست‌سازها و با توجه به عوامل یاد شده در جدول ارزیابی از دانش‌آموز به صورت نمره ثبت گردد.

نکته: بعضی از فعالیت‌ها از طرف دبیر یا کتاب به صورت گروهی انجام گرفته است. هنگام ثبت نمره بهتر است موارد زیر در نظر گرفته شود:

الف) ارزشیابی فرد در گروه

ب) ارزشیابی کل گروه

ارزشیابی فرد در گروه با توجه به میزان فعالیت و مشارکت فرد صورت می‌گیرد.

جدول ۷-۱- ارزشیابی از کتاب هنر دوره دوم متوسطه - پودمان اول - مطالعه مفهوم زیبایی و هنر

نمره	مشاهده تحقق اهداف (ارزشیابی مستمر نوبت اول و دوم)	عناوین پودمان های کتاب پایه دهم
۴	شرکت در بحث و گفت و گوهای کلاسی و فعالیت درگروه	پودمان (۱) مطالعه مفهوم زیبایی و هنر
۴	ارائه ایده های خلاقانه	
۱۰	انجام فعالیت های تعیین شده از سوی معلم	
۲	نظم و انضباط کارگاهی (کلاسی)	
۲۰	جمع	
۱۰	انجام فعالیت های تعیین شده از سوی معلم	پودمان (۲)
۴	ارائه ایده های خلاقانه	
۴	رعایت عناصر زیبایی شناسی در خلق اثر هنری	
۲	نظم و انضباط کارگاهی (کلاسی)	
۲۰	جمع	
۱۰	انجام فعالیت های تعیین شده از سوی معلم	پودمان (۳)
۴	ارائه ایده های خلاقانه و فعالیت های داوطلبانه در حفظ میراث فرهنگی	
۴	تحلیل آثار هنری	
۲	نظم و انضباط کارگاهی (کلاسی)	
۲۰	جمع	
۴	شرکت در بحث و گفت و گوهای کلاسی	پودمان (۴)
۴	انجام فعالیت های تعیین شده از سوی معلم	
۴	ارائه ایده های خلاقانه و فعالیت های داوطلبانه	
۲	نظم و انضباط کارگاهی (کلاسی)	
۲۰	جمع	
۸۰	جمع کل	

فصل ۲

مروری بر درس‌ها

- بودمان اول مطالعه مفهوم زیبایی و هنر
- بودمان دوم خلاقیت هنری
- بودمان سوم تحلیل آثار هنری
- بودمان چهارم هنر، میراث فرهنگی و سبک زندگی

مطالعه مفهوم زیبایی و هنر

پودمان
اول

اهداف کلی پودمان

- ۱ تربیت مخاطب به عنوان یادگیرنده مادام العمر هنر
- ۲ تقویت مهارت تحلیل، ارزیابی و تشخیص آثار فاخر هنری

روش های تدریس پیشنهادی

برای تدریس هر قسمت از کتاب معلم می تواند با توجه به تجربه خود، و به نسبت مبحث مورد نظر، روش تدریس خاصی را به کار ببرد. روش هایی که در این قسمت می آید. همان طور که از نام آن معلوم است، کاملاً پیشنهادی است و سعی شده در انتخاب روش تدریس حتماً از روش های فعال استفاده شود تا تدریس به صورت تعاملی و پویا برگزار گردد. برای این قسمت از محتوای روش های پیش سازمان دهنده، بارش فکری، حل مسئله، کاوشگری می توان استفاده نمود که نمونه هایی از آن در بخش کلیات صفحه ۱۷ و ۲۴ آمده است لطفاً مطالعه بفرمایید.

وسایل کمک آموزشی جهت تدریس این مبحث

وسایل کمک آموزشی در تدریس به تسهیل امر آموزش و تفهیم بیشتر موضوعات درسی برای فراگیران کمک می کند. این وسایل به نسبت هر مدرسه متفاوت است و معلم باید با تدبیر و خلاقیت خود از امکانات موجود استفاده بهینه کند؛ اما آنچه که همیشه در دسترس است، پناه بردن به دامن طبیعت و کمک گرفتن از آن است. ما در اینجا وسایل معمول را نام می بریم و آگاهی که شما دبیران مدبر بهترین و سهل الوصول ترین ها را به اقتضای امکانات فراهم خواهید ساخت.

استفاده از کتاب های مرتبط با موضوعات مختلف این فصل، مایحتاج عمومی آموزش مانند: تخته و گچ یا ماژیک، تصاویری از هنرهای زیر: تصاویری از طبیعت، معماری و ابنیه تاریخی، مجسمه، اجرای نمایش یا گروه های کُر ارتش، پخش قرائت قرآن مجید، فیلم یا نمایش نامه جهت تدریس مباحثی از جمله

زیبایی‌شناسی، نگاه کردن و گوش دادن، حرکت و رفتار. استفاده از آثار هنری از جمله عکاسی یا نقاشی برای مبحث ترکیب‌بندی و عناصر هنری.

آثار نگارگری به صورت پوستری یا نمایش در ویدئوپروژکتور برای تدریس سبک و مکتب.

جدول ۱-۲- اهداف و مهارت‌های بودمان اول

عناوین درس	اهداف	مهارت‌ها
نگاه کردن، گوش‌دادن و رفتار	بالا بردن حساسیت دانش‌آموز در زمینه بهره‌گیری از حواس خود در مسیر آفرینش هنری	تقویت نگاه کردن و گوش‌دادن فعالانه به پدیده‌های پیرامون خود و تحت کنترل قرار دادن حرکات در قالب رفتار معین.
زیبایی و زیبایی‌شناسی	هدف اصلی این قسمت آشنایی اولیه دانش‌آموز با مفاهیم بنیادی زیبایی و حُسن به ویژه از دیدگاه اسلامی است.	بالا رفتن حساسیت دانش‌آموز در توجه به زیبایی‌ها در پیرامون خود و بهره‌مندی از آنها در زندگی فردی و اجتماعی خود است.
مفاهیم بنیادی هنر	هدف اصلی این قسمت فراهم آوردن تعاریف در مفاهیم بنیادی هنر برای آشنایی دانش‌آموز با ادبیات مورد استفاده در این حوزه است.	دانش‌آموز در این بخش با تعاریفی مانند «موضوع»، «محتوا»، «فرم»، «سبک و مکتب»، آشنا می‌شود. علاوه بر آشنایی با تعاریف دانش‌آموز با طبقه‌بندی هنرها در این فصل آشنا می‌شود.

پیامدهای تدریس

واحد درسی نگاه کردن، گوش دادن و رفتار

۱ تسلط بر رفتار

۲ استفاده از حساسیت و دقت نسبت به مسائل و پدیده‌های پیرامون جهت آفرینش‌های هنری

شناخت مطلوب

۱ تسلط به رفتار باعث سلامتی روان و جسم خواهد شد.

۲ شناخت رفتار باعث شناخت بیشتر نسبت به محیط و جامعه خواهد شد.

۳ هر انسانی احتیاج به درک محیط و درک از طرف محیط خواهد داشت. تقویت حس‌های چندگانه

به شخص کمک می‌کند تا در درک از محیط موفق باشد.

۴ خوب دیدن و خوب گوش دادن کمک به روابط اجتماعی هر فرد می‌کند و تقویت این حواس در داشتن

یک جامعه سالم مطلوب است.

پرسش‌های ضروری

- ۱ تفاوت نگاه کردن و دیدن چیست؟
- ۲ چرا باید نگاه کردن را تقویت کنیم؟
- ۳ شنیدن و گوش دادن چه تفاوت‌هایی باهم دارند؟
- ۴ چرا باید گوش دادن را تقویت کنیم؟
- ۵ چرا باید به رفتار مسلط باشیم؟
- ۶ شناخت رفتار اطرافیان چه کمکی به ما می‌کند؟

مهارت‌هایی که در پایان این واحد درسی دانش آموز باید به دست بیاورد

دانش‌آموزان خواهند دانست :

- ۱ مهارت خوب نگاه کردن
- ۲ مهارت خوب گوش دادن
- ۳ مهارت شناخت نسبی به رفتار اطرافیان
- ۴ مهارت تسلط بر رفتار خود

واژگان کلیدی

نگاه کردن، گوش دادن، حرکت، رفتار

هدف فعالیت‌های عملکردی

فعالیت ۱

- ۱ دقت در دیدن و گوش دادن
- ۲ بالارفتن دقت حواس
- ۳ دقت در حافظه دیداری و شنیداری
- ۴ دقت در بیان

فعالیت انتخابی

این نوع فعالیت‌ها به انتخاب دانش‌آموز صورت می‌گیرد و از طرف معلم برای آن امتیاز خاصی تعلق می‌گیرد.

۱ شناخت تفاوت‌ها و اشتراکات آثار و بالا بردن دقت

فعالیت ۲

۱ دقت در مشاهده

۲ بیان احساسات

فعالیت ۳

۱ تقویت بیان

۲ تقویت گوش دادن

۳ درک تفاوت گوش دادن و شنیدن

فعالیت انتخابی

این نوع فعالیت‌ها به انتخاب دانش‌آموز صورت می‌گیرد و از طرف معلم برای آن امتیاز خاصی تعلق می‌گیرد.

۱ درک تفاوت گوش دادن و شنیدن

فعالیت ۴

۱ تقویت زبان بدن

۲ بیان احساسات از طریق رفتار

اطلاعات تکمیلی و مراحل تدریس

مقدمه

هدف اصلی این فصل ارائه تعاریف کلی درباره زیبایی‌شناسی و مفاهیم بنیادی هنر است. پیش از ورود به این مبحث، جستاری کوتاه به منظور آشنایی دانش‌آموز با تفاوت‌های اصلی «دیدن و نگاه کردن»، «شنیدن و گوش دادن» و «حرکت و رفتار» ارائه می‌شود. دانش‌آموز در دوره‌های قبل نیز با موضوعاتی مانند تقویت قوه نگاه کردن و شنیدن آشنا شده است، اما به دلیل اینکه کتاب هنر دهم بیشتر بر بنیاد مفاهیم اساسی هنر با شیوه‌ای تحلیلی طراحی شده است، ضروری است تا این موضوع مجدداً در ابتدای این کتاب مرور شود. در این بخش موضوع تفاوت حرکت و رفتار به لحاظ اینکه در دوره‌های قبلی به آن اشاره شده، بدیع‌تر است. با مطالعه این فصل دانش‌آموز با دیدگاه‌های مختلف در زمینه زیبایی و هنر آشنا می‌شود. دانش‌آموز با این موضوع آشنا می‌شود که ساختار همه هنرها به گونه‌ای بنا نهاده می‌شود که بر عواطف، احساسات و قدرت تعقل انسان تأثیرگذاری کند و فطرت زیبا دوستی انسان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. دستیابی به ریشه این اشتراکات او را در زمینه شناخت عمیق ماهیت و کارکرد هنر یاری می‌رساند. دانش‌آموز همچنین مطلع خواهد شد که در منابع کهن از اصطلاح «صناعت» به جای «هنر» استفاده می‌کردند و حکیمان ایرانی

صناعت را عنصری بسیار مهم در زندگی سعادت‌مند انسانی محسوب می‌کرده‌اند. در خلال این آشنایی، تلاش می‌شود حساسیت دانش‌آموز در زمینه نگاه کردن و شنیدن مظاهر زیبای هنر در محیط زندگی ارتقا یابد. مهم‌ترین نمونه‌های کمال یافته هنر، مخلوقات الهی‌اند. برای مشاهده زیبایی در صنعت پروردگار باید به دنیای پیرامون خود نگاهی بیندازیم. در واقع به دلیل اینکه ما به صورت مداوم و روزمره مظاهر زیبای آفرینش را پیرامون خود می‌بینیم، آنها برایمان بسیار عادی شده است. از دانش‌آموزان بخواهید که هر جلسه نمونه‌ای از مظاهر خلقت را که بسیاری از افراد بی‌توجه از کنار آنها می‌گذرند، جمع‌آوری کنند و در کلاس به نمایش بگذارند. این مظاهر می‌تواند نمونه‌های دیداری، بساوایی، شنیداری یا حرکتی باشد؛ مانند انواع تقارن و تعادل بصری در گیاهان، انواع بافت‌های مختلف اجرام، انواع اصوات زیبای طبیعت و حرکات شگفت‌آور و زیبای جانداران، و پدیده‌های متحرک مانند سیارگان.

در این بخش می‌توان از مظاهر شگفت‌انگیز طبیعی منطقه زیست محلی که تاکنون به دلیل روزمرگی و عادت دیدن همه‌روزه از چشم دانش‌آموزان مغفول مانده است، یاد کرد. به عنوان مثال می‌توان به گونه‌های جانوری، گیاهی خاص آن منطقه اشاره کرد یا به خصوصیات اقلیمی و زمین‌شناختی مانند وجود مس در سنگ‌های منطقه کرمان و یزد، طلا در حوزه غربی زاگرس اشاره کرد. گونه‌های گیاهی و جانوری منطقه و جمع‌آوری نمونه‌های آنها می‌تواند موضوع کاوش هفتگی دانش‌آموزان قرار گیرد.

دیدن و نگاه کردن؛ شنیدن و گوش‌دادن؛ حرکت و رفتار

گوهر اشیا، ذاتاً زیباست؛ زیرا مخلوق خدایند و کار هنرمند جز این نیست که این زیبایی را نمایان سازد. مهم‌ترین نمونه‌های کمال یافته هنر، مخلوقات الهی هستند.

بسط موضوع

مطلب را می‌توان با این سؤال شروع کرد تا ذهن دانش‌آموز حساسیت لازم را پیدا کند: «چرا خدا وقتی انسان را خلق کرد گفت: فتبارک الله احسن الخالقین منظور چیست؟ زیباترین مخلوق خدا چیست؟ خدا در چه جاهایی از واژه جمال استفاده کرده است؟»

منبع کمکی:

آیات ۱۷ تا ۲۰ سوره غاشیة:

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ (۱۷)

وَأِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ (۱۸)

وَأِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ (۱۹)

وَأِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ (۲۰)

ترجمه :

آیا به شتر نمی‌نگرند که چگونه آفریده شده (۱۷)
 و به آسمان که چگونه برافراشته شده (۱۸)
 و به کوه‌ها که چگونه برپا داشته شده (۱۹)
 و به زمین که چگونه گسترده شده است (۲۰)

آیات ۱۲ تا ۱۶ سوره مؤمنون :

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ (۱۲)
 ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ (۱۳)
 ثُمَّ خَلَقْنَا النَّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ
 فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ (۱۴)
 ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّتُونَ (۱۵)
 ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ (۱۶)

ترجمه :

ما انسان را از عصاره‌های از گل آفریدیم (۱۲)
 سپس آن را نطفه‌ای در قرارگاه مطمئن (رحم) قرار دادیم (۱۳)
 سپس نطفه را به صورت علقه (خون بسته) و علقه را به صورت مضغه (چیزی شبیه گوشت جویده)
 و مضغه را به صورت استخوان‌هایی درآوردیم، از آن پس آن را آفرینش تازه‌ای ایجاد کردیم، بزرگ است
 خدایی که بهترین خلق‌کنندگان است! (۱۴)
 سپس شما بعد از آن می‌میرید (۱۵)
 سپس در روز قیامت برانگیخته می‌شوید. (۱۶)

برای مشاهده زیبایی در صناعت پروردگار باید دوباره به دنیای پیرامون خود نگاهی بیندازیم. در واقع به دلیل اینکه ما به صورت مداوم و روزمره مظاهر زیبای آفرینش را پیرامون خود می‌بینیم، آنها برایمان بسیار عادی شده است. اگر تصور کنیم ما یک موجود فضایی هستیم و برای اولین بار با آفریده‌های پروردگار بر روی کره زمین آشنا شده‌ایم، از شگفتی‌های عجیب آفریده‌های زیبای پروردگار بر روی این کره خاکی کاملاً به وجد می‌آییم. در رأس همه این شگفتی‌ها آفرینش انسان است. موجودی که به تعبیر قرآن راست‌قامت آفریده شده است. در قرآن کریم به انسان توصیه شده در خلقت پدیده‌های طبیعی و موجودات روی زمین و زیر دریاها تدبر کند.

منبع کمکی :

آیات شریف ۷ تا ۹ سوره سجده در مورد آفرینش انسان :

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ - ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ - ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ

ترجمه :

آن خدایی که آفرینش هر چیزی را بهتر نمود و آفرینش انسان را در گِل آغاز کرد مدت درازی بعد نسل وی را از چکیده‌ای از آب بی ارزشی قرار داد - مدت درازی بعد او را راست (قامت) نمود و از روح خود در او دمید. همین‌طور شنوایی و بینایی‌ها و احساسات (اعصاب) برای شما درست کرد. افراد کمی از شما، سپاسگزارند.

آیه شریف ۲۰ از سوره عنکبوت (نام خود سوره نیز می‌تواند کاوشگری دانش‌آموزان را در این زمینه تحریک کند).

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّسْأَةَ الْآخِرَةَ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۲۰)

ترجمه :

گو در زمین بگردید و بنگرید چگونه آفرینش را آغاز کرده است سپس (باز) خداست که نشئه آخرت را پدید می‌آورد خداست که بر هر چیزی تواناست (۲۰)

یکی از مهم‌ترین موضوعاتی که لازم است برای مباحثه دانش‌آموزان به اشتراک گذاشته شود، تأثیر نگاه کردن و گوش دادن فعالانه در شکل‌گیری رفتار افراد است. ضروری است به این معنا نیز توجه شود که «رفتار» صرفاً مربوط به آداب اخلاقی نیست و به‌طور کلی شیوه‌ای است که ما در همه جنبه‌های علمی، اعتقادی، انسانی و غیره پیش می‌گیریم.